

Warszawa, dnia 08 kwietnia 2019 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER FINANSÓW

SP5.055.2.2019

Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

W związku z pismem z dnia 4 marca 2019 r. znak: V.511.129.2015.EG w sprawie problemu ograniczonego dostępu Rzecznika Praw Obywatelskich do stanowiących tajemnicę skarbową akt zawierających informacje pochodzące z banków i instytucji finansowych, Minister Finansów uprzejmie wyjaśnia.

1. W wystąpieniu podniesiono, że przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2018 poz. 800, z późn. zm.¹ dalej: „Ordynacja podatkowa”) regulujące zasady udostępniania akt objętych tajemnicą skarbową przewidują, że naczelnicy urzędów skarbowych i naczelnicy urzędów celno-skarbowych udostępniają wyłącznie takie akta m.in. Rzecznikowi Praw Obywatelskich - w związku z jego udziałem w postępowaniu przed sądem administracyjnym (art. 297 § 1 pkt 4 Ordynacji podatkowej). Podobne rozwiązanie przewiduje art. 106 § 1 pkt 5 projektu ustawy - Ordynacja podatkowa² (w wersji z dnia 8 marca 2019 r.)³, zgodnie z którym akta spraw podatkowych zawierające informacje wymienione w art. 393 (informacje pochodzące z banków i instytucji finansowych)⁴ naczelnicy urzędów skarbowych, naczelnicy urzędów celno-skarbowych oraz dyrektorzy izb administracji skarbowej, Szef Krajowej Administracji Skarbowej udostępniają sobie wzajemnie w celu realizacji zadań ustawowych, a także na żądanie m.in. Rzecznikowi Praw Obywatelskich - w związku z jego udziałem w postępowaniu przed sądem administracyjnym.

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 650, 723, 771, 1000, 1039, 1075, 1499, 1540, 1544, 1629, 1693, 2126, 2193, 2244 i 2354 oraz z 2019 r. poz. 60.

² <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12314054/katalog/12523416#12523416>

³ art. 112 § 1 pkt 5 projektu ustawy - Ordynacji podatkowa w wersji z dnia 4 lipca 2018 r.

⁴ art. 371 projektu ustawy - Ordynacji podatkowa w wersji z dnia 4 lipca 2018 r.

W wystąpieniu wskazuje się, że w wielu przypadkach organy podatkowe, powołując się na art. 297 § 1 pkt 4 Ordynacji podatkowej, odmawiają Rzecznikowi Praw Obywatelskich nadesłania akt (zazwyczaj dotyczy to kopii wydanych rozstrzygnięć) z postępowania administracyjnego strony, która zwróciła się o pomoc do Biura Rzecznika.

Podniesiono także, iż z kompetencji określonych w ustawie z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2018 r. poz. 2179 - dalej: „ustawa o Rzeczniku Praw Obywatelskich”) wynika, że po zbadaniu sprawy Rzecznik może zwrócić się o wszczęcie postępowania administracyjnego, wnosić skargi do sądu administracyjnego, a także uczestniczyć w tych postępowaniach - na prawach przysługujących prokuratorowi (art. 14 pkt 6 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich). Oznacza to, że Rzecznik może zgłosić udział zarówno w postępowaniu administracyjnym, jak i w postępowaniu przed sądem administracyjnym w celu ochrony konstytucyjnych praw i wolności podatnika. W sytuacji zaś, gdy kopie z akt sprawy zawierających tajemnicę skarbową nie są udostępniane Rzecznikowi na wcześniejszym etapie (gdy spór jeszcze toczy się przed organem), możliwości analizy sprawy pod kątem podjęcia przez Rzecznika interwencji procesowej są zdecydowanie utrudnione.

Mając na uwadze powyższe Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z uprzejmą prośbą o uwzględnienie przedstawionej uwagi w ramach toczących się prac nad projektem ustawy - Ordynacja podatkowa (UD 409).

2. Przepisy ustawy – Ordynacja podatkowa dotyczące tajemnicy skarbowej nie tylko ograniczają możliwość udostępnienia akt spraw podatkowych zawierających informacje, o których mowa w art. 182 Ordynacji podatkowej (informacje pochodzące z banków i instytucji finansowych), lecz także zawężają krąg podmiotów, którym można udostępnić te akta. Przepisy art. 297 Ordynacji podatkowej wskazują enumeratywnie podmioty, którym organy podatkowe udostępniają akta spraw podatkowych zawierające informacje pochodzące z banków i instytucji finansowych. Zasadą jest zatem ograniczanie kręgu podmiotów, którym mogą być udostępniane akta objęte tajemnicą skarbową zawierające informacje pochodzące z banków i instytucji finansowych. Podobne rozwiązania są projektowane w art. 106 nowej ustawy - Ordynacja podatkowa (w wersji z dnia 8 marca 2019 r.).

Minister Finansów zwraca uwagę, że przepis art. 297 § 1 pkt 4 Ordynacji podatkowej (odpowiednik zawierającego podobne rozwiązanie art. 106 § 1 pkt 5 projektu ustawy -

Ordynacja podatkowa /w wersji z dnia 8 marca 2019 r./) wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2004 r. Przepisy art. 297 Ordynacji podatkowej zawierają ograniczenia w dostępie tylko do akt zawierających informacje, o których mowa w art. 182 tej ustawy, tj. zawierających informacje z instytucji finansowych, w tym banków. Akta niezawierające takich informacji mogą być udostępniane Rzecznikowi Praw Obywatelskich na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich.

Na podstawie art. 297 § 1 pkt 4 Ordynacji podatkowej akta są udostępniane Rzecznikowi tylko w związku z jego udziałem w postępowaniu przed sądem administracyjnym. Stąd udostępnienie akt Rzecznikowi na podstawie tego przepisu jest obecnie możliwe dopiero po zgłoszeniu przez niego udziału w postępowaniu toczącym się przed sądem administracyjnym bądź po samodzielnym złożeniu skargi do tego sądu. Dopiero udział Rzecznika w postępowaniu sądowym zapewnia mu dostęp do akt.

Minister Finansów zauważa, że udostępnienie akt zawierających informacje wymienione w art. 182 Ordynacji podatkowej prokuratorowi także musi mieć związek z postępowaniem, które toczy się przed tym organem (art. 297 § 1 pkt 3 Ordynacji podatkowej). Nie można zatem udostępnić akt przed formalnym wszczęciem postępowania. Dotyczy to także postępowań prokuratorskich wszczynanych w związku z zawiadomieniem o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. W tym przypadku postanowienie o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia albo o odmowie wszczęcia wydawane jest najpóźniej w terminie 30 dni od otrzymania zawiadomienia, a w tym czasie prokurator może dokonać sprawdzenia faktów w zakresie możliwości popełnienia przestępstwa (art. 307 i art. 325a § 2 k.p.k.). Jednak bez wydania postanowienia o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia nie ma podstaw do udostępniania prokuratorowi akt w trybie art. 297 § 1 pkt 3 Ordynacji podatkowej.

Jednocześnie w projekcie ustawy - Ordynacja podatkowa (w wersji z dnia 8 marca 2019 r.) w związku z wprowadzeniem instytucji Rzecznika Praw Podatnika proponuje się, aby Rzecznik ten miał dostęp do akt „w celu realizacji jego zadań ustawowych”. Byłby to dostęp do akt szerszy niż w przypadku Rzecznika Praw Obywatelskich. Takie zróżnicowanie w dostępie do akt podatkowych może budzić wątpliwości. W konsekwencji Minister Finansów rozważy

propozycję zmiany przepisu art. 106 § 1 pkt 5 projektu ustawy - Ordynacja podatkowa (w wersji z dnia 8 marca 2019 r.) zgodnie z wystąpieniem Rzecznika.

Z upoważnienia Ministra Finansów
Filip Światała
Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów
/podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym/